

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกร

ตำบลริมสีม่วง อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

Opinions on an Application of the Philosophy of Sufficiency Economy in Daily Lives of Farmers in Rim Simung Sub-District, Khao Kho District, Phetchabun Province

นันทนิตย์ ม่านตา (Nuntanit Manta) * สินีช คุรุทเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sanserm) **

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan) ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ตำบลริมสีม่วง อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกร 3) ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกร 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน 5) ปัญหาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา เป็นเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับ กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2554 ในพื้นที่ ตำบลริมสีม่วง อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 281 ครัวเรือน ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 ราย และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากใช้แบบสัมภาษณ์ ในการเก็บข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรเกือบสองในสามเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.06 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 23.76 ไร่ มีแรงงานภายในครัวเรือนเฉลี่ย 2.73 คน ในการทำการเกษตรส่วนใหญ่ใช้ทุนของตนเอง และมีรายได้เฉลี่ย 133,684.84 บาท/ปี โดยเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้นำชุมชน เคยเข้ารับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.76 ครั้ง เคยศึกษาดูงานเฉลี่ย 1.54 ครั้ง และมีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง (2) เกษตรกรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายได้ ด้านการเพิ่มรายจ่าย ด้านการออม ด้านการดำรงชีวิต ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการเอื้ออาทรแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับปานกลาง (3) เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก (4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ได้แก่ จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรและรายได้เฉลี่ยในการทำการเกษตร ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้ในการทำการเกษตรเฉลี่ย และความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง (5) เกษตรกรมีปัญหาในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการให้ความรู้และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

คำสำคัญ ความคิดเห็น หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลริมสีม่วง อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

* นักศึกษาลัทธิเกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช nit-1520@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpem.keo@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purposes of this research were to study 1) socio-economic circumstance of farmers in Rim Simung Sub-District, KhaoKho District, Phetchabun Province 2) application of the philosophy of sufficiency economy in daily lives 3) farmers opinions on application of the philosophy of sufficiency economy in daily lives 4) factors relating to application of the philosophy of sufficiency economy to practice and factors relating to opinions on application of the philosophy of sufficiency economy in daily lives 5) problems of application of the philosophy of sufficiency economy in daily lives of farmers.

Population for this study comprised farmers from 281 households who registered with the Department of Agricultural Extension in 2011 in the area of Rim Simung Sub-District, KhaoKho District, Phetchabun Province. A number of 165 samples were identified by simple random sampling and drawing farmers' names according to proportions of farmer household in Rim Simung Sub-District. Interview form was instrument for data compilation. Data obtained was analyzed by computer programs using statistics which included frequency, percentage, mean, maximum value, minimum value, standard deviation and multiple regression analysis.

Findings from the research results were as follows. (1) Almost two-third were male with the average age at 47.06 years. They completed primary education level. Their average occupied agricultural area was 23.76 rai. The average of their owned land was 18.49 rai. The averaged rented area was 20.52 rai. Their average planting area for free of charge was 15.5 rai. Their average household labor was 2.73 persons. Their average hired labor was 4.21 persons. Most of them spent their own money as capital for agriculture. Their average annual income from agriculture was 133,684.84 baht while the average annual income from non-agriculture was 54,247.09 baht. They received information on sufficiency economy from community leaders. Their average attendance in sufficiency economy training workshop was 1.76 times. Their average study visit was 1.54 times. From self-evaluation, their knowledge about sufficiency economy was at medium level. (2) Farmers applied sufficiency economy in daily lives at medium level by decreasing expense, increasing income, savings, leading lives, natural resources and environment conservation, favoring, sharing, and helping each other. (3) Opinion toward application of the philosophy of sufficiency economy in daily lives by 6 aspects was at high level. (4) Factors relating to application of the philosophy of sufficiency economy to practice was statistical significant i.e. number of occupied agricultural area and average income from agriculture. Factors relating to opinions on application of the philosophy of sufficiency economy was statistical significant i.e. the average income from agriculture and knowledge on sufficiency economy. (5) Their problem about application of the philosophy of sufficiency economy by 6 aspects was at medium level. They proposed that knowledge be provided and application of the philosophy of sufficiency economy be carried on suitable with farmers' socio-economic circumstance.

Keywords: Opinion, Philosophy of Sufficiency Economy, Rim Simung Sub-District, KhaoKho District, Phetchabun Province

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช nit-1520@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpem.keo@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นโดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีการพัฒนาที่ถูกต้องตามหลักการ พร้อมกับมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่สามารถใช้ได้กับประชาชนทุกระดับของสังคมสำหรับในภาคการเกษตรเป็นส่วนหนึ่งที่มีการนำเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาปรับใช้ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นผู้ริเริ่มการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเกษตร เพราะทรงทอดพระเนตรเห็นความทุกข์ยากเรื้อรัง อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ทำให้วิถีชีวิตแบบเดิมของเกษตรกรได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิต การทำการเกษตร ความสัมพันธ์ของชุมชน ที่เน้นความสะดวกสบาย จนทำให้เกิดภาระต่างๆ ขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหานี้สิน ปัญหายาเสพติด การขาดแคลนน้ำ การย้ายถิ่น และปัญหาสังคม การใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการเกษตรเป็นแนวทางที่สามารถช่วยให้เกษตรกรอยู่ได้โดยการพึ่งพาตนเอง และสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน หากเกษตรกรมีความรู้และสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง ก็จะทำให้ครอบครัวและชุมชนอยู่เป็นสุข มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง

จากการศึกษาข้อมูลของเกษตรกรในตำบลริมสีม่วง อำเภอบางบาล จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่หลัง ยุทธภูมิก่อตั้งที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางความคิด และสงบลงตามยุทธวิธีทางการทหารโดยให้ราษฎรอาสาสมัครช่วยรบเข้ามามีพื้นที่คืนจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในพื้นที่ โดยมีนโยบายในการจัดตั้งหมู่บ้านและจัดสรรที่ดินให้กับราษฎรที่อาสาช่วยรบโดยมีการจัดสรรที่ดินให้ครอบครัวละ 15-20 ไร่ เพื่อทำการเกษตรด้วยสภาพพื้นที่ของอำเภอบางบาลเป็นภูเขาทำให้ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตรเช่น ทำไร่ ทำสวน และจากการพัฒนาด้านการคมนาคมที่ขยายมากขึ้นประกอบกับความต้องการผลผลิตทางการเกษตรในปริมาณมากทำให้เกษตรกรหันมาทำการเกษตรเชิงเดี่ยวโดยมีการปลูกพืชตามความต้องการของตลาดหรือความต้องการของพ่อค้าคนกลางส่งผลให้ราคาผลผลิตไม่แน่นอน เกษตรกรจึงมีรายได้ไม่คงที่ เพราะมีพื้นที่จำกัดและสภาพพื้นที่เป็นเชิงเขาทำให้ประสบปัญหาในเรื่องของแหล่งน้ำทำการเกษตร การคมนาคมที่ยากลำบากในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง การเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน จึงทำให้เกษตรกรมีหนี้สินจากการกู้ยืมทำการเกษตร และจากการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปตามกระแสสังคมที่มีความนิยมในสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น พร้อมทั้งมีการเสนอซื้อที่ดินทำกินในราคาที่สูงจากนายทุนและนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบในสภาพอากาศและภูมิประเทศที่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องขายที่ทำกินเพื่อให้ได้เงินมาชำระหนี้สินและเพื่อใช้ในครอบครัวจากนั้นก็หันไปประกอบอาชีพรับจ้างตามรีสอร์ทหรือการอพยพไปขายแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและการก่อสร้างตามจังหวัดต่างๆ จนวิถีชีวิตในชุมชนเปลี่ยนไป ด้วยเหตุนี้การนำแนวทางการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสม ที่จะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลริมสีม่วงอำเภอบางบาล จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้มีชีวิตที่พึ่งตนเองได้ เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งกับตัวเอง ครอบครัวและส่วนรวม ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมให้ชุมชนนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ นอกจากนี้เกษตรกรยังได้รับรู้ข้อมูลเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ เอกสารต่างๆ อีกมากมาย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกรและความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากเกษตรกรตำบลริมสีม่วง อำเภอบางบาล จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาให้กับชุมชนในพื้นที่และพื้นที่อื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกร 3) ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกร 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกร 5) ปัญหาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่วิจัย หมายถึง จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี2554 ในพื้นที่ตำบลริมสีม่วง อำเภอบางบาล จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 6 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านพัฒนารพษ์ บ้านรัตนคำเที่ยง บ้านริมสีม่วง บ้านเพชรช่วย บ้านกรเพชร และบ้านชื่นจิตร จำนวน 281 ครัวเรือน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการประมาณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยมีขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คนและสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล โดยมีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด ทดสอบความเชื่อมั่นจากเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษาจำนวน 20 ราย มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 เท่ากับ 0.90 และ 0.97 ตามลำดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 รายโดยขอความร่วมมือกับผู้นำชุมชนนัดหมายเกษตรกรเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ ในแต่ละหมู่บ้านจนครบตามจำนวนที่ได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกรเกือบสองในสามเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.06 ปี ระดับการศึกษาเกษตรกรเกือบสองในสามจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 23.76 ไร่ โดยทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเองเฉลี่ย 18.49 ไร่ เป็นพื้นที่เช่าเฉลี่ย 20.52 ไร่ พื้นที่สาธารณะเฉลี่ย 15.5 ไร่ คราวเรือนเกษตรกรทั้งหมดมีแรงงานภายในครัวเรือนเฉลี่ย 2.73 คน หนึ่งในสี่ครัวเรือนมีการจ้างแรงงานจ้างเฉลี่ย 4.21 คน แหล่งเงินทุนในการทำการเกษตรส่วนใหญ่มาจากของตนเอง โดยที่เกษตรกรหนึ่งในสามมีรายได้ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 133,684.84 บาท/ปี รายได้นอกการเกษตรเฉลี่ย 54,247.09 บาท/ปี เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีหนี้สิน เฉลี่ย 97,234.78 บาท/ปี และส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้นำชุมชน เกษตรกรเกือบสามในสี่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ย 1.76 ครั้ง เกษตรกรเกินกว่าครึ่งเคยศึกษาดูงานเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ย 1.54 ครั้ง โดยเกษตรกรสามในสี่มีความคิดเห็นว่าคุณเองมีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรประเมินเองอยู่ในระดับปานกลาง

2. การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

พบว่าเกษตรกรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้ง 6 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ 1) ด้านการลดรายจ่าย 2) ด้านการเพิ่มรายได้ 3) ด้านการออม 4) ด้านการดำรงชีวิต 5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6) ด้านการเอื้ออาทร แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

พบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) ด้านการลดรายจ่าย 2) ด้านการเพิ่มรายได้ 3) ด้านการออม 4) ด้านการดำรงชีวิต 5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6) ด้านการเอื้ออาทร แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง แต่เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้ง 6 ด้าน นั้นอยู่ในระดับมาก

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกรตำบลริมสีม่วง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเกษตรกรตำบลริมสีม่วง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่าปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการลดรายจ่าย 2) ด้านการเพิ่มรายได้ 3) ด้านการออม 4) ด้านการดำรงชีวิต 5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6) ด้านการเอื้ออาทร แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ในส่วน รายได้ในการทำการเกษตรเฉลี่ย มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้ง 6 ด้าน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของเกษตรกรตำบลริมสีม่วง อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่า มี ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ในการทำการเกษตรเฉลี่ย มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการลด รายจ่าย 2) ด้านการเพิ่มรายได้ 3) ด้านการออม 4) ด้านการดำรงชีวิต 5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม 6) ด้านการเอื้ออาทร แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และในด้าน ความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มากน้อยเพียงใด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้ง 6 ด้าน

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า เกษตรกรมีระดับปัญหาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การออม การดำรงชีวิต การอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเอื้ออาทร แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยระดับปัญหาในการนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด คือ ด้านการดำรงชีวิต ส่วนด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการเพิ่มรายได้ โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ ถูกต้อง และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกรตำบลริมสีม่วง อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. สภาพสังคม

เกษตรกรเกือบสองในสามเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.06 ปี มีระดับการศึกษาประถมศึกษา สอดคล้อง กับ สุวัฒน์ ดวงแสนพุด (2550, 122) ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ระดับครัวเรือนของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดอุดรธานี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 40.61 ปี มี การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่ คือเพศชาย ซึ่งเป็นผู้นำครอบครัว มีอายุในช่วงวัยทำงานอายุประมาณ 40-50 ปี และจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับของคนที่อยู่ในช่วงอายุดังกล่าวนี้

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

1) เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 23.76 ไร่ โดยทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเองเฉลี่ย 18.49 ไร่ เป็นพื้นที่เช่าเฉลี่ย 20.52 ไร่ พื้นที่ทำฟรีเฉลี่ย 15.5 ไร่ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ที่อำเภอเขาค้อจะได้รับการ จัดสรรที่ดินให้ทำกินโดยเฉลี่ย ครอบครัวยุค 15-20 ไร่ ทำให้เกษตรกรมีพื้นที่การเกษตรของตนเองเฉลี่ย 18.49 ไร่ และจากการจัดสรรพื้นที่ทำให้ไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรจึงต้องมีการเช่าพื้นที่เพิ่มเติม มีการทำการเกษตรใน พื้นที่ทำฟรีคือพื้นที่สาธารณะหมู่บ้านหรือที่รกร้างว่างเปล่าที่อยู่ในชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

2) แรงงานภายในครัวเรือนเฉลี่ย 2.73 คน แรงงานจ้างเฉลี่ย 4.21 คน แหล่งเงินทุนในการทำการเกษตรส่วนใหญ่มาจากของตนเอง เนื่องจากค่าบริมสีม่วงเป็นค่าบลที่จัดตั้งใหม่ทำให้สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่จะมีแต่พ่อ แม่ และลูกเป็นครอบครัวที่มีขนาดเล็กแรงงานที่มีจึงเป็นพ่อและแม่ในการทำการเกษตรและมีการจ้างแรงงานบางส่วนเพราะในสภาพพื้นที่ที่ลาดชันอุปกรณ์หรือเครื่องจักรทางการเกษตรไม่สามารถทำได้ก็มีการจ้างแรงงานเพื่อให้ทันกับฤดูกาลในการปลูกพืชและทุนในการทำการเกษตรจะเป็นทุนของครอบครัวเองที่ได้จากการทำการเกษตรในฤดูกาลที่ผ่านมาหมุนเวียนกันไปทั้งนี้เพราะพื้นที่ของค่าบริมสีม่วงเป็นพื้นที่ไม่เอกสารสิทธิ์เป็นเพียงเอกสารรับรองที่ขอใช้ประโยชน์ในการทำกินที่ทางทหารออกให้กับเกษตรกรทำให้สถาบันทางการเงินไม่สามารถให้เกษตรกรกู้ยืมได้

3) การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่ได้รับจากผู้นำชุมชน มีเกษตรกรที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ย 1.76 ครั้ง เกษตรกรเกินครึ่งเคยศึกษาดูงานเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ย 1.54 ครั้ง และเกษตรกรมีความคิดเห็นว่าคุณเองมีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรประเมินเองอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการรับรู้ของข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม การศึกษาดูงานและความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่ได้รับจากผู้นำชุมชนที่ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากหน่วยงานของทางภาครัฐมาอีกทอดหนึ่งเพราะด้วยสภาพพื้นที่เป็นเทือกเขาสลับ ซับซ้อนทำให้การเข้าถึงและการสื่อสารของภาครัฐเข้าไปถึงชุมชนไม่ทั่วถึง ซึ่งจากการที่เกษตรกรเคยเข้ารับการฝึกอบรมและการศึกษาดูงานค่อนข้างน้อยจึงทำให้เกษตรกรประเมินตนเองว่ามีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง

3. การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในภาพรวมจากการศึกษา การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีความสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550:11-12) ที่กล่าวใน การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ในความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว ว่าแนวทางปฏิบัติ ต้องเริ่มจากตนเองก่อน ด้วยการฝึกข่มจิตข่มใจตนเองและอบรมเลี้ยงดูคนในครอบครัวให้มีคุณธรรม กินอยู่ตามอัตภาพ พึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถไม่ทำเกินตัว ไม่ลงทุนเกินขนาด ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงในอนาคตและเป็นที่พึ่งให้ผู้อื่น เช่น การจัดหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการประกอบอาชีพ การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ประหยัด รู้จักใช้ รู้จักออมเงินและสิ่งของเครื่องใช้ มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชนรวมถึงการรักษาวัฒนธรรมประเพณีและการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจากผลการศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะเกษตรกรยังมีความรู้ความเข้าใจไม่มากนักในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและการนำไปประยุกต์ใช้อย่างถูกต้อง ดังจะเห็นได้จากเกษตรกรได้เข้าร่วมอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงค่อนข้างน้อยและเกษตรกรยังประเมินตนเองว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรขาดความมั่นใจในการนำความรู้ดังกล่าวไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าเกษตรกรกลุ่มนี้จะมีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง แต่จากการศึกษาความคิดเห็นปรากฏว่าเกษตรกรกลุ่มนี้มีระดับความคิดเห็นต่อเศรษฐกิจพอเพียงในประเด็นต่างๆ ส่วนใหญ่ในระดับมาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1) **ด้านการลดรายจ่าย** ในภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก ซึ่งจากผลการศึกษาเกษตรกรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ด้านการลดรายจ่ายในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้วยสภาพแวดล้อม สังคมและค่านิยมที่เปลี่ยนไปทำให้ต้องอาศัยปัจจัยภายนอกมากขึ้นทั้งเครื่องอุปโภคและบริโภค การทำการเกษตรที่ต้องอาศัยการใช้สารเคมีในการประกอบอาชีพ ทำให้เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2554: www.moac.go.th) กล่าวว่าไว้ว่า ยึดความประหยัดตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้านลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง สัมพันธ์กับผลการวิจัย นิวัต ศลศิลป์ชัย(2551: 5) จากการศึกษาเรื่อง ทักษะของชาวมุขชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ทักษะของชาวมุขชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอสามชุกจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการลดรายจ่าย มีระดับทักษะสูงสุด

2) **ด้านการเพิ่มรายได้** ในภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก ซึ่งจากผลการศึกษาเกษตรกรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติด้านการเพิ่มรายได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายได้เฉลี่ยจากการเกษตรไม่สูงมากนัก ทำให้เกษตรกรมีความคิดเห็นระดับมากในด้านการเพิ่มรายได้ สอดคล้องกับผลการวิจัย นิวัต ศลศิลป์ชัย(2551: 6) จากการศึกษาเรื่อง ทักษะของชาวมุขชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ทักษะของชาวมุขชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการเพิ่มรายได้มีระดับทักษะสูง

3) **ด้านการออม** ในภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากซึ่งจากผลการศึกษาเกษตรกรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ด้านการออม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีการนำไปปฏิบัติอยู่ในค่าเฉลี่ยที่สูงได้แก่ การวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อการออมและการออมกับกองทุนหมู่บ้าน ทำให้เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัย สุวัฒน์ ดวงแสนพุด(2550:140) จากการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดอุดรธานี พบว่าผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดอุดรธานีมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามแนวทางกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการออมอยู่ในระดับมาก

4) **การดำรงชีวิต** ในภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก ซึ่งจากผลการศึกษาเกษตรกรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในด้านการดำรงชีวิต ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เนื่องจากเกษตรกรยังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไม่ถูกต้องจึงมีการนำไปปฏิบัติในระดับปานกลาง แต่มีความคิดเห็นในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิถีการดำรงชีวิตที่เกษตรกรเคยดำเนินชีวิตมาก่อนที่ความเจริญจะเข้ามาทำให้สังคมและค่านิยมในการดำรงชีวิตของชุมชนเปลี่ยนไป สอดคล้องกับผลการวิจัย สุวัฒน์ ดวงแสนพุด (2550:141) จากการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดอุดรธานี พบว่าผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดอุดรธานีมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามแนวทางกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก ซึ่งจากผลการศึกษาเกษตรกรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และด้วยสภาพพื้น ของตำบลริมสีม่วง อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่ป่าล้อมรอบ การทำการเกษตรต้องพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลักและในชุมชนมีกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าโดยมีการรวมกลุ่มซื้อ กลุ่มป่าชุมชน ทำให้เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัย นิวัต ศลศิลป์ชัย(2551: 6) จากการศึกษาเรื่อง ทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนมีระดับทักษะสูง

6) ด้านการเอื้ออาทร แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก ซึ่งจากผลการศึกษาเกษตรกรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในการเอื้ออาทรแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งอาจเนื่องมาจากสภาพการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปตามกระแสค่านิยมและสังคม แต่ด้วยวิถีชีวิตของชุมชนในชนบทยังคงมีความสัมพันธ์กันในเครือญาติและด้วยขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยทำให้เกษตรกรมีความคิดเห็นในด้านการเอื้ออาทรแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระดับสูง สอดคล้องกับผลการวิจัย นิวัต ศลศิลป์ชัย (2551: 6) จากการศึกษาเรื่อง ทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านความเอื้ออาทรต่อกันมีระดับทักษะสูง

5. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเกษตรกรตำบลริมสีม่วง อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่ามีปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่

(1) จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกรในเชิงลบซึ่งหมายความว่าหากเกษตรกรมีจำนวนพื้นที่การเกษตรน้อยทำให้เกษตรกรมีการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันมากอาจจะมีผลจากการที่มีพื้นที่จำกัดจึงทำให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงและสอดคล้องกับ จารูวรรณ ธรรมวัตร (2543 : 30-32) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตและวิถีการผลิตแบบพอเพียงของคนอีสาน โดยศึกษาชุมชนคนลุ่มน้ำชี ว่าฐานคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาสังคมแบบบูรณาการให้เป็นไปอย่างสมดุล และสร้างประโยชน์อย่างยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีการผลิตแบบพอเพียงในลุ่มน้ำชี ประกอบเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักคือ ปลูกข้าว ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ด้วยแรงงานภายในครอบครัววิธีการผลิตไม่ซับซ้อน ไม่ทำลายคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ให้มีความสำคัญต่อการใช้ปฎิธรรมชาติบำรุงดิน การศึกษาพบว่า สิ่งบ่งชี้ความพอเพียงในชุมชน ได้แก่ กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรสาธารณะมีที่อยู่อาศัย

(2) รายได้ในการทำการเกษตรเฉลี่ย มีความสัมพันธ์กับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกรในเชิงบวกซึ่งหมายถึงหากเกษตรกรมีรายได้ในการทำการเกษตรเฉลี่ยสูงทำให้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

เกษตรกรมีการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันในระดับมาก เนื่องจากการที่เกษตรกรมีการทำการเกษตรแบบพอเพียงตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียง ดังเดิมในวิถีชนบททำให้เกษตรกรมีรายได้ในการทำเกษตรเฉลี่ยมาก จึงมีผลทำให้เกษตรกรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันในระดับมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สายาม บุญสม (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ได้แก่ รายได้ สถานภาพทางสังคม และความเชื่อถือศรัทธาในนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกรตำบลริมสีม่วง อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่าปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจ ได้แก่

(1) รายได้ในการทำเกษตรเฉลี่ย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกรในเชิงลบซึ่งหมายถึงเกษตรกรมีรายได้ในการทำเกษตรเฉลี่ยมากจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันในระดับน้อย ซึ่งเมื่อพิจารณาทางด้านประสบการณ์และความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจะเห็นได้ว่าเกษตรกรยังมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการอบรมและศึกษาดูงานค่อนข้างน้อยที่และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง จะพบว่าปัญหาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติโดยการพิจารณาทั้ง 6 ด้านจะเห็นได้ว่า ด้านการดำรงชีวิตจะมีระดับการนำไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้านซึ่งหมายความว่าเกษตรกรมีปัญหาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน ด้านการดำรงชีวิต ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่เกษตรกรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติมีผลตรงข้ามกับรายได้ในการทำเกษตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายน้ำผึ้ง รัตนงาม (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถาน ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับค่อนข้าง มาก ปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็นของสมาชิกเสถียรธรรมสถานในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คือ รายได้

(2) มีระดับความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกร ในเชิงบวกซึ่งหมายถึงเกษตรกรมีระดับความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยที่เกษตรกรประเมินด้วยตนเองในระดับมากจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันในระดับมากด้วยเช่นกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาก จะมีการยอมรับและความคิดเห็น ในระดับมากด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ เปรม คำภิระแปง (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทฤษฎีใหม่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแตกต่างกัน เพราะการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรได้เรียนรู้กว้างขวางขึ้น ช่วยให้เกิดความคิดใหม่ๆ และมีการยอมรับข้อมูลเพื่อนำไปปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกรตำบลริมสีม่วง อำเภอกาบัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) ควรมีการอบรมและส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การศึกษาดูงาน เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างถูกต้องและแพร่หลาย ซึ่งสืบเนื่องจากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่าตนเองมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันที่มีระดับมาก ในขณะที่มีระดับของการนำไปปฏิบัติที่มีระดับการนำไปปฏิบัติระดับปาน นั่นคือเกษตรกรมีความคิดเห็นในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มาก แต่ยังขาดความมั่นใจในความรู้และความเข้าใจที่ตนมีจึงมีการนำไปปฏิบัติในระดับปานกลาง

2) ควรมีการให้ความรู้ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการเกษตร กับเกษตรกรทั้งในการลดต้นทุนการผลิต และการส่งเสริมการเกษตรที่ควรมีการทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะของราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ขึ้นลงอย่างรวดเร็ว และส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพเสริม เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ทั้งจากในการทำการเกษตรและจากนอกภาคการเกษตรเนื่องจากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรโดยเฉลี่ย 18.49 ไร่ แต่มีการเช่าพื้นที่เฉลี่ย 20.52 ไร่ ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่ต้องเพิ่มมากขึ้น และที่เกษตรกรมีการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่จึงมีรายได้จากการทำการเกษตรเฉลี่ยต่อปีเมื่อเทียบกับหนี้สินต่อปีทำให้ทราบว่าเกษตรกรยังมีรายได้ที่ต่ำไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย และมีบางส่วนที่ไม่มีรายได้เพิ่มเติมจากนอกการเกษตร

3) ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้แก่เกษตรกรได้มีการลงมือปฏิบัติจริง หรือการนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานกับแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริงเนื่องจากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชน และจากทางโทรทัศน์ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ใกล้ชิดกับเกษตรกรมากที่สุด แต่มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยที่นำมาปฏิบัติจริง ซึ่งอาจเกิดจากการที่เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมและการศึกษาดูงานที่ค่อนข้างน้อยทำให้ขาดความความมั่นใจในการนำไปประยุกต์ใช้

1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

1) ควรมีการดำเนินงาน โครงการให้ความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงและมีการจัดกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการร่วม โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่เป็นเพียงการบรรยายให้ความรู้เพียงอย่างเดียว เช่น การลง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

เมื่อปฏิบัติจริง การศึกษาดูงานผู้ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันในระดับปานกลางแต่มีความเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในระดับมากซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดความมั่นใจในการที่จะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2) ควรมีจัดทำแผนงานและโครงการส่งเสริมการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งจากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้คือ จำนวนพื้นที่การเกษตร โดยที่เกษตรกรมีพื้นที่การเกษตรน้อยแต่มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติมาก

3) ในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ควรสอบถามความต้องการของเกษตรกรเป็นหลักว่าต้องการการพัฒนาด้านใด เพื่อให้เกษตรกรเกิดความสนใจและนำไปปฏิบัติเพื่อเกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริงหากดำเนินการในด้านที่เกษตรกรสนใจประสบผลสำเร็จแล้วจึงค่อยขยายผลไปในด้านอื่นๆต่อไป

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อทำการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ควรมีการติดตามประเมินผลที่ได้รับเป็นระยะ เพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการส่งเสริมครั้งต่อไปเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเกษตรกร

1.3 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยต่อไป

1) ควรมีการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของเกษตรกรอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษา

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมกับเกษตรกรต่อไป

3) ควรมีการศึกษาความต้องการในการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและการส่งเสริมตามความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง

4) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ความคิดเห็น การนำไปประยุกต์ใช้ หรือผลที่ได้รับจากการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระหว่างเกษตรกรที่ร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงกับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ทราบผลที่ได้จากการจัดโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

5) ควรมีการศึกษาแหล่งข้อมูลหรือช่องทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรได้ศึกษาเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน (2552) “ตัวชี้วัด 6x2 หมู่บ้านที่ยึดถือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานของชีวิต” (ออนไลน์) ค้นคืนวันที่ 20 สิงหาคม 2555 จาก <http://www.gotoknow.org/blog/cddchiangmai/205485>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2554) “ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน” (ออนไลน์) ค้นคืนวันที่ 15 กรกฎาคม 2554 จาก <http://www.moac.go.th>
- จารุวรรณ ธรรมวัตร (2543) “ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตและวิถีคิด ต่อวิธีการผลิตแบบพอเพียงของคนอีสาน กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำชี” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นิวัต สดิลปชัย (2551) “ทัศนะของชาวมุสลิมต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- เปรม คำภิระแปง (2543) “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สยาม บุญสม (2542) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง: อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สายน้ำผึ้ง รัตนงาม (2547) “ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถาน” ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม 2550
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาค้อ (2553) “แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2553-2555” เพชรบูรณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอเขาค้อ
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2555) รายงานประจำปี 2554 ออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 11 พฤษภาคม 2556 จาก www.opsmoac.go.th
- สุวัฒน์ ดวงแสนพุด (2550) “ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ระดับครัวเรือนของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- เสรี พงษ์พิศ (2550) “กรอบคิด เศรษฐกิจพอเพียง” (ออนไลน์) ค้นคืนวันที่ 20 สิงหาคม 2555 จาก <http://www.phongphit.com>
- Yamane, Taro. (1973). *Statistic : An Introduction Analysis*. 3 rd ed. New York : Harper and Row.